
Fra: Therese Kastet <theresek@ostfoldfk.no>
Sendt: 19. desember 2016 13:56
Til: Postmottak KD
Kopi: Frid Sandmoe
Emne: Høringsvar fra Østfold fylkeskommune Høring NOU 2016:14
Vedlegg: Saksfremlegg.pdf; Vedtak.pdf

Hei

Sender høringsuttalelse på NOU 2016:14 fra Østfold fylkeskommune.

Therese Kastet
Rådgiver, Opplæringsavdelingen
Telefon: 69117494

Saksnr.: 2016/11879
Løpenr.: 153696/2016
Klassering: A25
Saksbehandler: Therese Kastet

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Styret for Ungdommens Fylkesråd	15.11.2016	
Yrkesopplæringsnemnda	17.11.2016	
Opplæringskomiteen	22.11.2016	

Høringsuttalelse. NOU 2016:14 - Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial

Vedlegg

- 1 En forskningsoppsummering. Evnerike elever og elever med stort læringspotensial
- 2 Lenke til vedlegg i saken:

[NOU 2016:14 – Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial](#)

Bakgrunn for saken

Det offentlige utvalget for høyt presterende elever ble oppnevnt av Kongen i statsråd 18. september

2015, for å vurdere forutsetninger og foreslå konkrete tiltak for at flere elever skal prestere på høyt og avansert nivå i grunnopplæringen, og for at høyt presterende elever skal få et bedre skoletilbud.

Kunnskapscenteret for utdanning har bidratt med et kunnskapsgrunnlag til utvalget i form av en forskningsoppsummering om evnerike elever og elever med stort læringspotensial.

Kunnskapsgrunnlaget er basert på nasjonal og internasjonal forskning og erfaringer fra andre land som har flere høyt presterende elever.

Utvalgets leder, utdanningsdirektør Jan Sivert Jøsendal leverte sin utredning, NOU 2016: 14 *Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial*, til kunnskapsministeren 15. september. Kunnskapsdepartementet sende utredningen på høring, med høringsfrist 09.12.16.

Fakta

Utvalget har kommet med anbefalinger om hvordan et variert og tilpasset opplæringstilbud for høyt presterende elever kan gis innenfor den ordinære opplæringen. I den sammenheng har utvalget vurdert organisatoriske, pedagogiske, didaktiske, sosiale, juridiske og økonomiske forhold.

Retten til tilpasset opplæring for alle elever er nedfelt i opplæringsloven § 1-3. Opplæringen skal ta utgangspunkt i den enkelte elevs evner og forutsetninger, slik at alle får utfordringer og støtte som gjør at de får utbytte av opplæringen. Opplæringsloven § 5-1 sier at de elevene som ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen, har rett på spesialundervisning. I forarbeidene til opplæringsloven er det derimot beskrevet at denne retten ikke gjelder elever som lærer raskere enn sine jevnaldrende. Hvis en elev har lærevansker og har et stort læringspotensial, vil eleven kunne ha rett på spesialundervisning.

Elevgruppen

Elever med stort læringspotensial er ikke nødvendigvis høytpresterende, men de har et stort potensial for læring på ett eller flere faglige områder. Dette er en heterogen elevgruppe. Noen elever har stort potensial i ett fag, eller på ett område i et fag, mens andre har læringspotensial utenom det vanlige innenfor flere fag og områder. Enkelte elever kan i tillegg til stort læringspotensial ha lærevansker eller vansker av emosjonell eller sosialt karakter. I følge utredninger utgjør elever som lærer raskere, eller som har potensial til å lære raskere enn sine medelever, mellom 10 til 15 prosent av alle elever i grunnskole og videregående opplæring. Dette tilsvarer mellom 85.000 og 130.000 elever (inkludert læringer).

Tre sentrale systemkjenninger

Utvalget mener det er tre sentrale systemkjenninger som må vektlegges i arbeidet med å gi elever med stort læringspotensial bedre læringsbetingelser i grunnopplæringen.

1. Grunnopplæringen gir ikke elever med stort læringspotensial en tilpasset opplæring som gjør det mulig for dem å realisere sitt læringspotensial.
2. Skolene utnytter ikke handlingsrommet for pedagogisk og organisatorisk differensiering
3. Utdanningssystemet nasjonalt og lokalt har behov for et felles kunnskapsgrunnlag for å iverksette forbedringstiltak på kort og lang sikt.

Kategorisering av anbefalinger

For å systematisere anbefalingene har utvalget kategorisert disse seks forholdene inn i tre hovedgrupper som peker mot systemkjenningen:

- Rammebetingelser
- Kunnskap, forskning og erfaringer
- Kompetanse og undervisningspraksis

Fylkesrådmannens vurdering

Fylkesrådmannen mener videregående opplæring har en tilbudsstruktur som i seg selv åpner for valg av fordypning og spesialisering. Det er ut i fra strukturen for eksempel anledning til å velge krevende realfag, elevene har også mulighet til å velge fremmedspråk på nivå III i fransk, spansk og tysk. Østfold fylkeskommune gir nettundervisningstilbud til elever som av fysisk eller psykiske årsaker ikke klarer å møte på skolen. Dette er for det meste elever med et stort læringspotensial, men de er for syke til å møte på skolen.

På studieforberedende utdanningsprogram er det også mulig å søke Scienselinjen på Greåker, som kombinerer fagområdene entreprenørskap, internasjonalisering og realfag.

Frederik II har International Baccalaureate (IB) i sin tilbudsstruktur, som er et diplomprogram som erstatter de to siste årene på studiespesialiserende. Programmet har egne læreplaner, undervisning foregår på engelsk og det er høy grad av faglig fordypning.

Selv om videregående opplæring har større mulighet for å differensiere når det kommer til elevenes valg og organisering, ser fylkesrådmannen behov for å bli bedre til å differensiere opplæringen, for å tilpasse sin opplæring for elevgruppen omtalt i høringen. Videregående opplæring må også bli flinkere til å benytte det handlingsrommet som allerede ligger i lov og forskrift, og tilegne seg mer kunnskap om elever med et stort læringspotensial.

Kunnskapsdepartementet ønsker at høringsinstansene organiserer sin høringsuttalelser i tråd med utvalgets samlede liste over anbefalinger.

Rammebetingelser

Utvalget anbefaler at nasjonale myndigheter:

- Justerer opplæringslovens § 1-3 for å tydeliggjøre at lovbestemmelsen også inkluderer elever med stort læringspotensial.
- Tydeliggjør handlingsrommet i dagens regelverk for skoleleder, skoleeier og fylkesmannen, for eksempel gjennom nasjonale kompetanseutviklingstiltak som Regelverk i praksis og RefLex
- Sørger for at progresjonsbeskrivelsene i veiledningene til læreplaner for fag skal vise eksempler på kompetanse på et høyt og avansert nivå og gi støtte til lærerens arbeid med å tilpasse undervisningen for elever med stort læringspotensial. Utviklingen av beskrivelsene må skje parallelt med fagfornyelsen i Kunnskapsløftet.

Fylkesrådmannens vurdering:

Fylkesrådmannen støtter utvalgets anbefaling om en tydeliggjøring opplæringsloven § 1-3. Selv om lovteksten egentlig er veldig klar, viser forskning på området, at tilpasset opplæring ofte handler å ta vare på de med mindre læringspotensial. En tydeliggjøring av lovparagrafen, sammen med en tydeliggjøring av handlingsrommet vil sette større fokus på denne elevgruppen og i større grad ansvarliggjøre sektoren.

Når det gjelder siste kulepunkt, er progresjonsbeskrivelse allerede er et viktig premiss i Meld. St. 28 (2015-2016) *Fag- Fordypning- Forståelse*, hvor det også etter stortingets behandling var stor enighet om meldingen. Meld. St 28 anbefaler at innholdet i læreplaner, vurderingsordninger og kvalitetsvurderingssystemet må støtte opp under en opplæring som skal legge større vekt på dybdelæring og systematisk progresjon. I meldingen er det også foreslått et fornyet kompetansebegrep «Kompetanse er å tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning». Fylkesrådmannen mener den planlagte fornyelsen av Kunnskapsløftet legger et godt grunnlag for å ivareta elever med et stort læringspotensial. Fylkesrådmannen støtter anbefalingene.

Kunnskap, forskning og erfaring

Utvalget anbefaler at forskningsmiljøer:

- Utfører forskning av høy kvalitet om elever med stort læringspotensial i tett kobling og samarbeid med lærerutdanning og skoler.

Utvalget anbefaler at nasjonale myndigheter:

- Konsentrerer ressurser til forskning dedikert til elevgruppen. Kritiske suksessfaktorer er sterke forskningsmiljøer, og at forbindelser mellom forskning, lærerutdanning og skole styrkes for å påvirke praksis i klasserommet.
- Sikrer at forskning koordineres og formidles til sektoren.
- Sørger for at tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial inkluderes som tema i:
 - Skoleleder- og lærerutdanning og utdanning i spesialpedagogikk, utdanning til PPT
 - Videreutdanning
 - Hvert fjerde år systematisk kartlegger og evaluerer effekter av tiltak for elever med stort læringspotensial.
 - Sørger for at det utvikles kompetanseprogram for PPT og spesialpedagogiske institusjoner om lærevansker hos barn og unge med stort læringspotensial.

Fylkesrådmannens vurdering: Fylkesrådmannen støtter anbefalingene.

Utvalget anbefaler at skoleeier:

- Bygger kapasitet på den enkelte skole og mellom skoler slik at det arbeides systematisk med oppfølging av elevenes læring.
- Tar ansvar for at skole og PPT har kompetanse i og ressurser til å identifisere elever med stort læringspotensial og tilpasse opplæring for dem.

Utvalget anbefaler at skoleleder:

- Tar i bruk eksisterende forskning og tilrettelegger for fleksibel organisering for elever med stort læringspotensial.

Utvalget anbefaler at lærere:

- Bruker forskningsbasert kunnskap og varierer undervisningsmetoder gjennom for eksempel dybdelæring og berikelse.

Utvalget anbefaler at nasjonale myndigheter:

- Vurderer tiltak for å sikre at skoleeiere samarbeider og tar ansvar for tilbud om forsering til aktuelle elever.
- Sørger for at det utvikles digitale læringsressurser for elever som blant annet ivaretar dybdelæring i alle fag.
- Sørger for utvikling og bruk av e-læringsmodul for skole og PPT og for å øke kompetanse om elever med stort læringspotensial.
- Vurderer utvidelse av lærerspesialistordningen til å inkludere kunnskap om elever med stort læringspotensial.
- Utvikler kunnskapsbasert kartleggings- og veiledningsmateriell for identifisering og didaktiske råd i fag for skoler, kommuner og PPT.
- Sørger for at tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial inkluderes som tema i nasjonale satsinger og veiledningsmateriell.

Fylkesrådmannens vurdering: Fylkesrådmannen støtter anbefalingene.

Fylkesrådmannen ser behov for mer kunnskap om elever med et stort læringspotensial, tydeliggjøring av handlingsrommet som skole og skoleeier har og behovet for å tilpasse opplæringen bedre for disse elevene. Forskning viser at selv om tilpasset opplæring har vært en grunnleggende prinsipp i norsk skole i 40 år forstås begrepet ulikt. Begrepet har fått ulikt innhold i ulike politiske regimer og St. meldinger. Dette gir uklare signaler til praksisfeltet, noe som gjør det vanskelig å omsette i praksis. Fylkesrådmannen mener derfor det kunne vært hensiktsmessig med en utredning om tilpasset opplæring for alle elever også.

Fylkesrådmannens anbefaling

Fylkesrådmannen støtter anbefalingene til utvalget.

Sarpsborg, 28. oktober 2016

Odd Roald Andreassen
kst. fylkesrådmann

Solveig O. Fjærvik
fylkesdirektør

Komitélederens behandling

Ingen endring.

Komitélederens forslag til vedtak

Fylkesrådmannen støtter anbefalingene til utvalget.

Sarpsborg, 7. november 2016

Elin Tvette
leder av opplæringskomiteen

Opplæringskomiteens behandling:

Det ble fremmet følgende omforent forslag til nytt punkt 2:

I det videre arbeidet med kunnskapsgrunnlag for opplæringsplan legges prinsippet om tilpasset opplæring for alle, også elever med stort læringspotensial, til grunn.

Votering:

Komitelederens forslag til vedtak med omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Opplæringskomiteens vedtak 22.11.2016:

1. Fylkesrådmannen støtter anbefalingene til utvalget.
2. I det videre arbeidet med kunnskapsgrunnlag for opplæringsplan legges prinsippet om tilpasset opplæring for alle, også elever med stort læringspotensial, til grunn.